

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARNING PSIXOLOGIK XUSUSYATLARI

Muhiddinova Ra'no Magzamovna

Boshlang'ich ta'lim oliy toifali o'qituvchi Profi unverst

Valiyova Aziza Baxtiyorovna

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 222- guruh talabasi

Annotatsiya: *ushbu maqola kichik yoshdagi bolalarda kechadigan psixologiyasi psixik jarayonlar paydo bo'lishi va rivojlanishi psixik xususyatlar qaror topishi, xilma xil faolyatning rivojlanishi, bolalarning shaxs sifatida shaklanishi to'g'risida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *psixika, yosh, avlod, umumiy psixalogiya, tug'ma idealar, psixalogik yo'nalish psixik tarrahiyot.*

Biz bolalar psixalogiyasini o'rganar ekanmiz kichik maktab Yoshi 7 yoshdan 11 yoshgacha bo'lgan bolalarni qamrab oladi. kichik maktab Yoshi davri ham nihoyatda qiyin davrlardan biri hisoblanadi. Bu davrda bolalar o'ziga xos bosqichlardan o'tadi. Bular ;

- o'qish va yozishni o'rganadi
- ta'limdagi yangiliklarni o'zlashtirish
- yangi muhit va shaxslar bilan tanishish

Bolalar psixalogiyasi-bolalar psixalogiyasini rivojlantirish umumiy va alohida xususyatlarini 'turli yosh bosqichlarda bu jarayon qanday kechish'uni harakatlantiruvchi kuchlar va qonunlar tadqiq qiladi. Shu sababli bolalar psixalogiyasi ko'pincha yosh yosh psixalogiyasi xisoblanadi/ kichik maktab yoshidagi bolalarda psixik jarayonlar ma'rifiy nutqiy, hissiy, irodaviy, va h.k paydo bo'lishi va rivojlanuvchi bolalarning shaxs sifatida shaklanishi o'rganadi. Bu yosh doirasida umumiy psixalogiyada ishlab chiqarilgantadqiqot usularidan foydalaniladi, biroq uni qo'lashning o'ziga xos xususyatlari bor. Bola yosh shaxs xususyatlarini o'rganishda ko'ndalang kesma deb nomlangan tadqiqot o'tkaziladi.

Birinchi holatda birga psixik jarayoning o'zi bir vaqtda turli yosh guruhlarga taaluqli bo'lgan bolalarda tadqiq qilinadi. Ikkinchi holat langtyut da esa ma'lum bir alohida talabga olingan bolalarning psixik xususyatlari ko'p yillar davomida tadqiq qilinadi. Bu esa o'z navbatida ular psixikasida rivijlanishning umumiy kechinishini kuzatish imkonyati beradi. Bolalar psixalogiyasi asosan ota onalarga bolaga unga bo'lgan ishonch, hurmat'qilish qo'llab-quvvatlash unga bo'lgan etiborni hiss qildirish mumkin bo'lgan va mumkin bo'lmagan holatlar o'rgatiladi.

Bolalar dunyo atrofni ota-ona ko'zi bilan anglaydi. Ota onaga nima yomon bo'lsa bola shuni yomon deb hisoblaydi .

Bolalar psixikasini taraqqiy etishni tushuntirib berishga urungan ilk nazariya "bola katta yosh kichik yosh nusxasi" degan fikriga ta'riflanadi. Bu nazariya tarafdorlari bola sifati e'tibor bilan katta yoshli kishida hech bir yosh farq qilmaydi. Kichik maktab yoshidagi bolalarda bolalar psixologiyasini o'rganishfa qiziqish 19 asr o'rtalaridan boshlanadi. U pedagoika oliy asab faolyati fizalogiyasi bilan chanbarchas bog'langandir.

Uning ma'lumot va xulosallari yosh avlodni o'qitish va tarbiyalash nazaryasi va amaliyoti uchun, umumiy psixalogiya uchun muhim ahamyatga ega. Kichik maktab yoshidagi bolalar psixalogiyasini asosiy masalasi bola psixikasi tarraqiyotini o'rganishdan iborat ekan bu masalani hal qilishda ,uni tushuntirib berishda turli xil qarashlani o'rganish ,tahlil qilish muhumdir. Xo'sh odam psixikasi va xati xarakatlarida bor bo'lgan o'ziga xos xususyatlarni nima bog'laydi -tabiiy ,tug'ma xususyatlar yoki xayot davomida orttirgan xususyatlarmi. degan muamolar maydonga keladi. "Ideyalar tug'ma bo'ladi" degan nazaryaning yorqin namayondasi Dekart (1596-1650) edi. Uning fikricha tug'ma ideyalar moyillik sifatida "tug'ma bo'lib ,faqat keyinchalik to'la anglaguncha sekin asta taraqqiy etadi 'shu bilan birga tashqi tajriba ideyalar faolyati uchun faqat turtki bo'lib xizmat qiladi 'ularning yanada takomilashuvi uchun materialar hisoblanadi deb ko'rsatiladi. Keyinchalik bunday qarashlar falsafa doirasidan chiqib ,burjuaziya ideoliglari tomonidan keng foydalanila boshladi.

Xullosa qilib aytganda kichik maktab yoshidagi bolalarda turlicha o'zgarishlar ro'y beradi. Bu o'quvchi faolyati ko'nikmalarining shakillanishi uchun poydevor vazifasini o'taydigan davr hisoblanadi. Bu davrda boshlab bu bola o'zining hulqi atvorini boshqarishni boshlaydi. Xulq atvor normalari o'zining ichki talabiga aylanadi va unda uylanish hissi shakilangan bo'ladi. Lekin shunga qaramay kichik maktab yoshdagi bolalar uchun ahloqiy jihatdan barqaror emaslik, munosabat va kechinmalarining doimiy emasligi o'ziga xos xususyatlardan xisoblanadi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ikromov. A.B, Maxmudova S.Y., Anaroqulova G.M. Germaniya; Ta'lim, ilmfan (metodik qo'llanma. Kasbmahorati jurnali -2004-yil. 2 son

2. G.Anorqulova,A.Karimov.Xorijiy mamlakatlar ta'lim tizimining o'ziga xos yo'nalishi uslubva tahlil.Xalq ta'limi ilmiy metodik jurnali.2017-yil3-son

3. Boysoatovna,R.R.(2022) .Kasb Tanlash Motivatsiyasi Namayon bo'lishda Pisixalogik Omillar Formition OF PSCHOIOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERPEDESPIINARY SCIENCES,1(11),65-69

4. Nazarova Z.R "Ayolarda uchraydigan tug'ruqdan oldingi va keying pisixalogik holat"